

Centrum Gregoriaans nieuwsbrief

DERDE TRIMESTER 1999 - VU: MYRIAM VAN DEN HAUTEN, MORTSELVELDENLAAN 8, B-2640 MORTSEL - AFGIFTEKANTOOR: 8600 ROESELARE

EDITORIAAL

Dag lezer,

Zoals je kan merken steekt deze Nieuwsbrief van het gregoriaans opleidingscentrum van Drongen in een ander kleedje. Ook de redactie is veranderd. Samen nemen wij de fakkel of beter, het computerklavier, over van Wim Criel die jaren terug de Nieuwsbrief opstartte en verzorgde. Dank Wim voor die jaren trouwe inzet !

Het is onze bedoeling om van de Nieuwsbrief een *levend* tijdschrift te maken door in de eerste plaats een band te scheppen tussen cursisten en ex-cursisten onderling. Hij zal vanaf nu vier maal per jaar verschijnen. Tevens willen wij het ruimer zien en richten wij ons naar alle liefhebbers van het gregoriaans in Vlaanderen of daarbuiten. Gregoriaans is immers universeel.

Een tijdschrift met deze bedoelingen steunt uiteraard niet enkel en alleen op de leden van de redactie. Wij hebben uw hulp nodig indien we van de Nieuwsbrief een echt informatieforum willen maken. Heb je nieuwtjes over (ex-)cursisten, wil je data van uitvoeringen van je gregoriaans koor kenbaar maken, heb je weet van cursussen, boeken, uitgaven over het Gregoriaans: laat het ons dan weten per brief, fax of e-mail. De redactie zorgt dan voor opname in de volgende uitgave van het tijdschrift. Let wel, vergeet niet uw eigen naam en contactadres te vermelden zodat wij steeds eventuele bijkomende informatie kunnen vragen.

Als wij aldus, met uw daadwerkelijke hulp, erin kunnen slagen om het gregoriaans meer in de belangstelling te brengen, dan zullen wij ruimschoots in ons opzet geslaagd zijn.

De redactie
Myriam Van den Hauten (martin.vervoort@village.uunet.be)
Willy Schuyesmans (Willy.Schuyesmans@village.uunet.be)

CURSUS GREGORIAANS

De cursus 1999 – 2000

1/ De enquête

Traditiegetrouw werd op het einde van de cursus 1998-1999 een vragenlijst rondgedeeld en een evaluatie gehouden met de cursisten van het afgelopen jaar. Met als leidraad de antwoorden op deze korte enquête hebben bestuur en docenten een volle conclaafdag lang de koppen bij elkaar gestoken en werden enkele afspraken voor de toekomst gemaakt. De enkele voorbeelden hieronder maken het duidelijk dat door de positieve inbreng van de cursisten de cursus gregoriaans van Drongen steeds beter wordt :

- Er komen nieuwe muziekcassettes en/of CD's als hulp om de gedoeerde theorie in te oefenen. Zij zullen ook méér mogelijkheden bieden.

- Het is de bedoeling om meer zangoefeningen te geven om de theorie beter te kunnen verwerken.
- De twee instapmogelijkheden voor jaar 1 blijven behouden. Een eerste instap (1A) om elementaire muziekkennis (Gregoriaanse solfège) te verwerven. Een tweede instap (1B), later op het jaar wanneer echt begonnen wordt met het gregoriaans. Het experiment om de groep 1B middels een halve dag extra beter af te stemmen op de groep 1A bleek goed geslaagd en wordt dus definitief.
- De zangsessies voor Cursus 2 en 3 (vooral Antiphonen) werden door de cursisten met enthousiasme onthaald en worden dus ook definitief. Wellicht komt er ook een derde sessie bij.
- De nieuwe uitgeschreven cursus van docent Frans Mariman werd zeer positief geëvalueerd. Met de suggesties van de cursisten wordt hij verder verfijnd.
- Ook i.v.m. het huiswerk en het thuis studeren werden goede suggesties gedaan, die we onmiddellijk in de praktijk brengen.

2/ De prijs

De prijs voor een cursusjaar is *nog steeds en dankzij sponsoring van de VDK-Spaarbank* 7.450 frank zonder middag-malen. Voor jongeren beneden de 25 jaar is er 20% korting. Groepen van 4 personen betalen voor 3. De praktijksessies kosten 800 frank per dag.

Voor meer informatie kan je :

- schrijven naar : L. Van Gastel, A.Vereeckestraat 1/12, 2220 Heist-Op-den-Berg,
- telefoneren naar : F. Bastiaensen, 03.664.15.45,
- faxen naar : L. Van Gastel: 015/24.13.63.

VDK SPAARBANK

De dicht-bij-de-deur-bank.

CURSUS GREGORIAANS

Zangschema Jaar 4 - 1999- 2000

Door de cursisten werd in de voorgaande enquêtes gevraagd vooraf het programma op te geven van in te oefenen repertoire.

Ik stel het volgende voor:

De (gerestaureerde) partituren worden vooraf opgestuurd, of meegegeven.

1. Eerste zangdag: zaterdag 4 december 1999 (vóór 2e Adventszondag)

Inoefenen:

- 3e Adventszondag: IN *Gaudete* en CO *Dicite*
- Vigilie Kerstmis: IN *Hodie scietis* en CO *Revelabitur*
- Nachtofficie Kerstmis: Responsorium prolixum *Hodie nobis*
- Uit de oudste formulaires 'Pro Defunctis':
IN *Ego autem* (GT 94)- *Respice* (319)- *Exsurge* (91)
OFF *Domine convertere* (283) en *Miserere mihi* (92)
CO *Amen dico vobis* (368)- *Domine memorabor* (332)

Gaan jullie hiermee akkoord, of verkiezen jullie bepaalde stukken naar je eigen keuze? Je kunt ook kiezen uit de hieronder vermelde suggesties.

2. Voorstellen voor de volgende zangdagen

- Inoefenen van recitatieven:
Tonen voor
 - > Uit de Mis:lezingen, gebeden,
 - > Uit officie: Versicula, lectiones breves, capituli, lezingen enz...
 - > Driekoningen (56)
IN *Ecce advenit* GR *Omnes* OFF *Reges Tharsis* CO *Vidimus*
- Enkele getropende Kyrie's of andere tropen?
- Eens een ganse vespers, voorbereid doorzingen? Een Prime of ander klein uurtje?
- Eens de verschillende muzikale vormen van de Metten voorbereid dóórzingen?
- Andere bepaalde stukken, die je voor jezelf beter wil instuderen?

Meld het me op onderstaand adres of telefonisch, **MAAR IN IEDER GEVAL ÉÉN WEEK VÓÓR DE ZANGDAG ERVÓÓR** (om je op de repetitie ervóór de partituren te kunnen bezorgen).

Frans Mariman, Korbeekdamstraat 13, B-3050 Oud-Heverlee.
Tel. 016/47.12.60

CURSUS GREGORIAANS

Het bestuur van «Drongen».

Vanuit de **Concertvereniging der Kempen** is de cursus gregoriaans gegroeid. Tijdens de eerste jaren werd deze gegeven in Tongerlo, later werd als locatie Drongen genomen. Vandaar de gangbare naamgeving: de gregoriaanse cursus van Drongen. Wie is nu wie in de ploeg die de cursus organiseert? Een korte opsomming:

Het voorzitterschap van de vzw. berust bij Jos Brausch.

De docentenploeg bestaat uit Joris Backeljauw, Frans Mariman, Ronny Plovie en Birgit Zimmerman. Tot vorig cursusjaar behoorde ook Wim Van Gerven tot de vaste docenten. Om gezondheidsredenen zal hij zijn lespakket verminderen en zich vooral concentreren op de uitvoeringspraktijk. Hoe dan ook, elk uur Wim missen, is het missen van een uitzonderlijk begaafd kenner en uitvoerder van het Gregoriaans.

Het secretariaatsteam (inschrijvingen, begeleiding cursisten op de cursusedagen, verkoop cursussen en boeken, e.d.m.) is samengesteld uit Lucienne Van Gastel (secretariaat) en Greet Lawaisse (financiën), die vijftien jaar geleden aan de wieg stonden van de cursus. Frans Bastiaensen (studiebegeleiding), Maurits Lambrechts (externe relaties), Myriam Van den Hauten (begeleiding cursisten) en Wim Criel (promotie) zijn enthousiaste oud-cursisten die in de loop der jaren het oorspronkelijk team kwamen versterken.

CURSUS GREGORIAANS

De bibliotheek

De bibliotheek heeft traditioneel de "klassiekers" van de cursus ter inzage en te koop. Het aanbod zal dit jaar uitgebreid worden met nieuwe standaardwerken over Gregoriaans. Er zal daarnaast ook een lijst beschikbaar zijn, waarop interessante werken kort besproken zullen worden.

Ook nieuw vanaf dit jaar is de uitgebreide audiotheek met een 30-tal CD's, zodat de cursisten zich een goed en evenwichtig beeld zullen kunnen vormen van wat op de Gregoriaanse markt beschikbaar is aan goede uitvoeringen. Een aantal van deze CD's zal te koop zijn, en ook hier zal een lijst van goede CD's beschikbaar zijn.

Naast de nieuwe boeken, tijdschriften en brochures die te koop worden aangeboden heeft de bib er sinds vorig jaar een uitgebreide antiquariaatsafdeling bijgekregen. Zo heeft het Centrum Gregoriaans een ruim aanbod van Liber Usualis, Graduale Romanum, Vesperale, Antiphonale, Cantuale, enzovoort.

Deze boeken, dikwijls nog in zeer goede staat, worden te koop aangeboden aan cursisten tegen wat men noemt democratische prijzen. Let wel dat deze prijzen enkel gelden voor cursisten en oud-cursisten. Voor anderen moeten we, tot onze spijt, het dubbele vragen, wat nog steeds ver onder de marktwaarde is.

De verkoop heeft steeds plaats op de cursusedagen. Op de laatste cursusedag van een werkjaar is de verkoop eveneens open voor oud-cursisten en andere geïnteresseerden. Voor het cursusjaar 1999 – 2000 zal dat zaterdag 26 maart 2000 zijn. Indien je niet ter plaatse kan geraken, kunnen wij proberen in de mate van het mogelijke tegemoet te komen aan je vragen.

Ook met alle andere vragen over Gregoriaans, Gregoriaanse koren, boeken enz. kan je altijd terecht: wij beantwoorden alles in de mate van het mogelijke. Telefoon of schrijf ons, of vereer ons met uw bezoek tijdens één van de cursusedagen.

Stuur uw teksten voor de volgende nieuwsbrief uiterlijk 15 oktober naar het redactieadres (zie pag. 4 onderaan).

KOORLEVEN

Ronnie Plovie dirigeert

Schola Cantorum Sint-Niklaas

De Schola Cantorum Sint-Niklaas zong haar eerste dienst op Maria Lichtmis 1969. Michel Pieters, eerder organist aan de Kristus Koningkerk te Sint-Niklaas en vanaf dan organist aan de dekanale Sint-Nicolaaskerk had de leiding over dat koor. Sinds 1969 heft het koor ononderbroken de weekendmissen verzorgd met de propriumgezangen en het Kyriale. De oudste zoon van wijlen Michel Pieters, Jan, heeft een tijdje het koor geleid en introduceerde de interesse voor semiologie. Deze tak werd verdergezet door zijn jongste broer Philips.

In 1984 werd Ronny Plovie organist aan de hoofdkerk. Hij werd meteen koorlid en vanaf 1986 dirigent. Ronny Plovie volgde de Cursus Gregoriaans bij Frans Mariman. Thans is hij docent aan het Centrum Gregoriaans in Drogenen. De opgedane kennis en ervaring wordt doorgegeven aan de schola.

Het koor repeteert elke vrijdagavond van 19.30 tot 20.30 uur en de zondag om 10 uur. Aansluitend wordt de hoogmis om 10.30 uur gezongen. Uiteraard kan *napraten* niet ontbreken op de wekelijkse agenda.

Elk jaar tijdens de Allerheiligenvakantie trekt de groep zich een paar dagen terug in de Roozenbergabdij van Waasmunster om te zingen, te praten en te studeren. Hoofddoel van de groep blijft het verzorgen van de liturgie. Bij gelegenheid werken de cantores mee aan een concert.

Voor meer inlichtingen kan je terecht bij Ronny Plovie, Breedstraat 201, B-9100 Sint-Niklaas. Tel. en fax 03/777.80.82.

Wil je ook jouw koor voorstellen in onze nieuwsbrief? Stuur een tekstje aan de redactie.

EXCURSIE

16 oktober 1999

Bezoek aan de abdij van Vaals

In oktober 1997 organiseerde het Centrum Gregoriaans een eerste uitstap naar de Benedictijnerabdij van Vaals. Het is een van de weinige abdijen waar het Officie nog volledig in het gregoriaans gezongen wordt.

Het bezoek aan de abdij, met in de namiddag een bezoek aan de Dom van Aken, werd door alle deelnemers gesmaakt. Daarom willen we dit jaar op zaterdag 16 oktober opnieuw een gelegenheid bieden aan de huidige cursisten, maar ook aan oud-cursisten, toekomstige cursisten en eventuele sympathisanten om in Vaals de verschillende officies bij te wonen: hoogmis, sext en vespers.

Na de hoogmis zal een van de paters ons een uiteenzetting geven over rijke geschiedenis van de abdij en het gregoriaans in Vaals.

De autobus zou vertrekken vanuit Gent, vermoedelijk om 6.30 uur. Opstapmogelijkheden zijn er in Herentals en Lummen. De hoogmis begint om 9.30 uur, de vespers om 17 uur. We kunnen dus omstreeks 18 uur in Vaals vertrekken om vermoedelijk rond 22 uur terug in Gent te zijn.

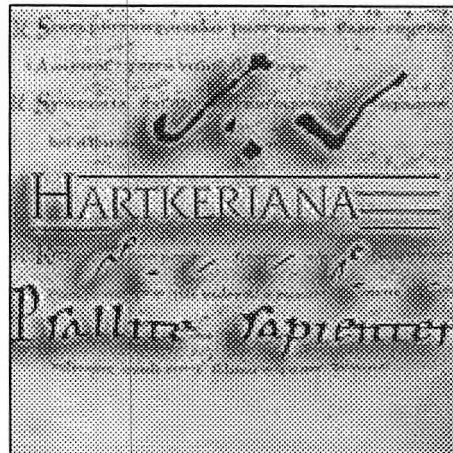
Juiste prijzen kunnen we je nog niet geven, maar vermoedelijk zal de reis ongeveer 500 frank kosten en betaal je voor het middagmaal ongeveer 400 frank. Over de middag hebben we weinig tijd. We voorzien het middagmaal daarom in een taverne-

restaurant in de buurt van de abdij. Wie interesse heeft, kan zijn naam nu al opgeven op het secretariaat (tel. 03/664.15.45; fax 09/230.61.99), uiteraard zonder enige verplichting. Er kunnen slechts 50 deelnemers mee.

CD-BESPREKING

Psallite Sapienter - Gregoriaanse smeek en lofzalmen

Harterkeriana - Eugene Liven d'Abelardo

Harterkeriana vormt, met een tiental professioneel gevormde zangers, de kern van de Schola Cantorum Amsterdam, die jarenlang geleid werd door Wim van Gerven. De nieuwe dirigent Eugene Liven d'Abelardo mikt met dat kleine deelgroepje duidelijk een stuk hoger. De naam *Harterkeriana* verwijst naar de middeleeuwse monnik Hartker die omstreeks het jaar 1000 in Sankt-Gallen, Zwitserland een manuscript met officiegezangen van neumen voorzag en daarmee het delicate ritme van de gezangen voor het nageslacht vastlegde. *Harterkeriana* wil naar eigen zeggen dit verwaarloosde repertoire meer ontsluiten dan tot nu toe het geval was. Men kiest daartoe om overeenkomstig de huidige tendenzen zo dicht mogelijk bij het handschrift en de notatie te blijven.

Het moet gezegd dat ze dat inderdaad doen. Geen neumpje ontsnapt aan hun aandacht, geen haaltje van Hartkers pen dat niet hoorbaar wordt gebracht. Dat is alleszins geen geringe verdienste. Reken daarbij de prachtige soepele stemmen van de zangers en de hoge graad van virtuositeit die ze stuk voor stuk bezitten, en de *Psallite sapienter* wordt een feest om te beluisteren.

En toch blijf ik na het herhaaldelijk beluisteren van deze cd met een enigszins onvoldaan gevoel achter. Gregoriaans is immers meer dan het zingen van neumen. Het gaat in de eerste plaats om tekst. Gregoriaans is verkondiging, is overbrengen van inhoud. Juist op dat vlak laat *Harterkeriana* steken vallen. De tekst is vaak - hoe mooi ook in klanken verpakt - onverstaaanbaar. Op andere momenten lijkt de tekst helemaal niet bij de muziek te passen. Zo is de eerste helft van de cd gewijd aan de smeekpsalm 129. *De profundis clamavi ad te - Vanuit de diepten roep ik tot u* klinkt de tekst, maar met name het virtuoos gezongen Alleluia (nr. 4) met die tekst lijkt bijna op een vrolijke dans, terwijl het toch juist de wanhoop van de zo diep gezonken ziel zou moeten uitdrukken. *Her body doesn't fit her soul*, zou Wim Vandekeybus zeggen. Ook de Tractus (nr. 6) neemt letterlijk een loopje met dezelfde tekst. Kijk, mama, hoe snel ik kan zingen! Maar de tekst blijft achter de tanden haperen. Jammer is dat. Want ik raak heus wel in vervoering als ik hoor hoe mooi dit koor bijvoorbeeld omgaat met een *porrectus* of hoe stuwend een *scandicus* wordt uitgevoerd. Dat moet dus te verhelpen zijn. Net overigens als de belabberde presentatie van

de cd. Je moet het als luisteraar doen met amper twee velletjes tekst: een vrij heldere tekst van Fr. Kees Pouderoijen osv en een erg zweverige tekst van een mij verder onbekende Marijke Lassche van een of ander organisatie-adviesbureau, die het heeft over Tibetaanse Mandala's en bewustzijnsveranderingen, zeg maar je reinste *new age*-sfeertje. Wat ik vooral mis in het tekstboekje zijn de teksten van de gezangen (met vertaling) en waarom ook niet de neumen van Hartker erbij afgedrukt?

Nog een schoonheidsfoutje is het Responsorium Graduale (nr. 19) *Haec Dies*, netjes aangekondigd met de zes jubilerende verzen. Van de beloofde 13'30" krijg je echter maar 9'41" te horen. Als je dan de tekst erbij neemt, blijken twee van die jubilerende verzen in de montage gesneuveld te zijn.

Willy Schuyesmans

WATOU

1-4 juni 2000 Zevende Internationaal Gregoriaans Festival van Watou

Graag brengen wij U via de eerste editie van deze nieuwsbrief nu reeds op de hoogte van enkele gegevens i.v.m. het Zevende Internationaal Gregoriaans festival van Watou.

De data zijn van donderdag 1 tot en met zondag 4 juni 2000. Dit is opnieuw het lange weekend van het feest van O.-L.-H.-Hemelvaart. Pasen en dus het feest van Hemelvaart vallen volgend jaar bijzonder laat. Hierdoor vindt het Festival voor de eerste maal sedert haar ontstaan plaats in de maand juni. Hopelijk kunnen we dan genieten van zonnig, aangenaam lenteweer.

Zoals U weet is het Festival een driejaarlijks evenement. Dat de zevende editie in het jaar 2000 valt is een gelukkig toeval, waaraan toch een belangrijke symbolische betekenis kan gekoppeld worden: het Gregoriaans is een universele zang voor alle tijden en voor alle generaties. Het ontstond tijdens het eerste millennium, het trotseerde alle evoluties en revoluties van het tweede millennium, en biedt ons een sterke boodschap van innerlijke verstillings en spirituele herbronning naar het derde millennium toe.

Het Festival 2000 zal opnieuw gekenmerkt worden door een bijzonder sterk internationaal karakter. Dit hangt eveneens nauw samen met de universaliteit van het Gregoriaans. Koren uit drie continenten, namelijk Europa, Azië en Zuid-Amerika geven elkaar rendez-vous in Watou. De culturele- en landenverscheidenheid

van de deelnemende schola's is opnieuw bijzonder groot. Er worden 25 koren verwacht uit Frankrijk, Italië, Nederland, Duitsland, Ierland, Oostenrijk, Tsjechië, Hongarije, Estland, Letland, Litouwen, Korea, Venezuela en uit eigen land. Enkele van deze schola's waren reeds te gast in Watou; voor de overige zal Watou wellicht een aangename ontdekking zijn. Ook de aard van de deelnemende koren is zeer gevarieerd: uit Ierland komt de Gregoriaanse schola van het priesterseminarie van Dublin; uit Italië een damesschola die de eerste prijs behaalde op het koorfestival van Verona en uit Seoul en Boedapest een jongerenkoor. Ook het aantal deelnemende professionele of semi-professionele groepen is bijzonder groot; deze komen o.a. uit Frankrijk, Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Tsjechië, Estland en Venezuela.

Op de vooravond van het feest van O.-L.-H.-Hemelvaart - 31 mei - worden de metten gezongen. Op het feest van Hemelvaart zelf wordt een plechtige Hoogmis opgedragen.

In 1997 werd het Festival voorafgegaan door een pre-overture in Hazebrouck (Frans-Vlaanderen). In 2000 wordt de uitbouw van deze activiteit voorzien in Wervik. In deze stad zal er op donderdagavond 1 juni een grootse opening plaatsvinden. Vanaf vrijdag 2 juni vindt het eigenlijke Festival dan in Watou plaats. Tijdens diverse liturgische diensten en audities zullen de deelnemende schola's gedurende drie dagen lang het beste van zichzelf geven en zal de mystieke expressiekracht van het Gregoriaans de harten van honderden toeschouwers veroveren. Ten slotte zal er een avond gewijd worden aan de compositie van Hildegard von Bingen, een van de meest markante vrouwen van onze geschiedenis.

Zoals U reeds kan merken wordt het volgende Festival opnieuw een bijzondere gebeurtenis. Het definitieve programma zal U vinden in de volgende editie.

Bernard Deheegher

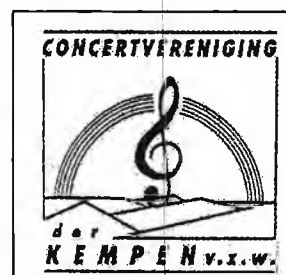
AGENDA

- 25 september 1999: Gregoriaanse dag in de Sint-Pauluskerk te Antwerpen. Verschillende gregoriaanse scholae zullen er een auditie verzorgen.
- 16 oktober 1999: Dagexcursie naar Vaals. Meer info elders in deze nieuwsbrief. Inschrijven bij L. Van Gastel, A. Vereeckestraat 1/12, B-2220 Heist-op-den-Berg. Tel. 03/664.15.45.
- 22 tot 24 oktober 1999: Studieweekend Gregoriaans voor gevorderden. Info: Stichting Amici Cantus Gregoriani, Tel: 0031.13.533.1094.
- 1 tot 4 juni 2000: Zevende Internationaal Gregoriaans Festival van Watou. Info: 057/38.82.67.

ZOEKERTJES

Wie helpt mij aan een Medicea- of Pustet uitgave van de Graduale? Tel. 03/481.77.32

Stuur uw zoekertjes gratis aan de redactie!

Redactieadres:

P/a Myriam Van den Hauten

Mortselveldenlaan 8

B-2640 Mortsel

Tel. 03/449.43.15

E-mail:

martin.vervoort@village.uunet.be